

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ
МЕТОДІВ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

*Москаленко Наталія, Овчаренко Сергій, Решетилова Валерія,
Михайленко Юлія, Полякова Антоніна*
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

DOI: 10.32540/2071-1476-2022-1-060

Annotation

Introduction. The modern concept of physical education is characterized by increasing educational orientation as a factor that determines the conditions for the formation of physical culture of student's personality.

One of the approaches that allows realizing educational tasks as much as possible is interactive learning as a special form of organization of cognitive activity. This is the way of cognition that is implemented as a form of joint productive activity when all participants interacting with each other exchange information, jointly solve problems, simulate situations, evaluate the actions of others and their personal behavior.

The use of interactive methods in physical education lessons with children of primary school age is aimed at revealing the interests of the child's personality, his potential, internal health reserves, creating conditions for self-realization in the process of motor activity.

Therefore, solving these problems requires a refuse the hard regulation of classes, increasing their emotionality, finding new forms of organization of lessons using interactive teaching methods.

The aim is to scientifically substantiate the peculiarities of using interactive teaching methods in physical education lessons of primary school.

Material and research methods. The research is conducted in 31 schools of Dnipropetrovsk region.

The following methods are used in the study: analysis and generalization of scientific and methodological literature, questionnaires, pedagogical experiment.

Results. During the pedagogical experiment we substantiated the approaches to the introduction of interactive teaching methods in the process of integrated physical education lessons in primary schools of Dnipropetrovsk region. The experience of their implementation allowed determining the main and specific features of the introduction of interactive teaching methods in physical education lessons.

The specific conditions of introduction of interactive methods for solving the tasks of the lesson are determined. The principles of developmental learning are revealed. Presented interactive methods are conditioned by the specifics of the main parts of the physical education lesson.

Conclusion. The results of a survey of physical education teachers confirm the effectiveness of interactive teaching methods in physical education lessons. Teachers noted that interactive activities provides the organization and development of dialogue at all stages of the lesson, which promotes mutual understanding, interaction, joint solution of lesson tasks. Students learn to think critically, make informed decisions, solve complex tasks.

A survey of physical education teachers showed that 76.8% of them consider that the introduction of interactive methods improves the quality of children's learning activities on the lessons, affects the formation of motivation and interest in physical culture and sport.

Key words: interactive methods, physical education lesson, specific learning conditions, primary school age, integrated lessons.

Анотація

Вступ. Сучасна концепція фізичного виховання характеризується підвищенням освітньої спрямованості як фактора, який визначає умови для формування фізичної культури особистості школяра.

Одним із підходів, який дозволяє максимально реалізувати освітні завдання, є інтерактивне навчання як спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, спосіб пізнання, який здійснюється у формі сумісної продуктивної діяльності, коли всі учасники взаємодіючи один з одним обмінюються інформацією, сумісно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і свою особисту поведінку.

Використання інтерактивних методів на уроках фізичної культури в молодшому шкільному віці спрямоване на розкриття інтересів особистості дитини її потенціалу, внутрішніх резервів здоров'я, створення умов для самореалізації в процесі рухової активності.

Тому розв'язання цих завдань потребує відхід від жорсткої регламентації занять, підвищення їх емоційності, пошуку нових форм організації проведення занять з використанням інтерактивних методів навчання.

Мета – науково обґрунтувати особливості використання інтерактивних методів навчання на уроках фізичної культури в початковій школі.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводились в початковій школі 31 закладі загальної середньої освіти Дніпропетровської області.

В ході дослідження використовувались наступні методи: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, анкетування, педагогічний експеримент.

Результати. В ході педагогічного експерименту нами обґрунтовані підходи до впровадження інтерактивних методів навчання в процесі інтегрованих уроків фізичної культури в початковій школі в закладах загальної середньої освіти Дніпропетровської області. Досвід їх проведення дозволив визначити основні та специфічні особливості впровадження інтерактивних методів навчання на уроках фізичної культури.

Визначено специфічні умови впровадження інтерактивних методів для вирішення завдань уроку, розкриті принципи розвиваючого навчання, представлені інтерактивні методи, застосування яких обумовлено специфікою основних частин уроку фізичної культури.

Висновок. Про ефективність використання інтерактивних методів навчання на уроках фізичної культури свідчать результати опитування вчителів фізичної культури, які зазначили, що інтерактивна діяльність передбачає організацію і розвиток діалогового спілкування на всіх етапах уроку, сприяє взаєморозумінню, взаємодії, сумісному рішенню завдань уроку. Учні навчаються критично мислити, приймати усвідомлені рішення, вирішувати складні проблеми завдання.

Проведене анкетування вчителів фізичної культури показало, що 76,8% вважають, що впровадження інтерактивних методів підвищує якість навчальної діяльності дітей на уроках, впливає на формування мотивації та інтересу до занять ФКіС.

Ключові слова: інтерактивні методи, урок фізичної культури, специфічні умови навчання, молодший шкільний вік, інтегровані уроки

Аннотация

Введение. Современная концепция физического воспитания характеризуется повышением образовательной направленности как фактора, определяющего условия для формирования физической культуры личности школьника.

Одним из подходов, позволяющих максимально реализовать образовательные задачи, является интерактивное обучение как специальная форма организации познавательной деятельности, способ познания, осуществляемый в форме совместной продуктивной деятельности, когда все участники взаимодействующие друг с другом обмениваются информацией, совместно решают проблемы, моделируют ситуации, оценивают действия других и свое личное поведение.

Использование интерактивных методов на уроках физической культуры с детьми младшего школьного возраста направлено на раскрытие интересов личности ребенка, его потенциала, внутренних резервов здоровья, создание условий для самореализации в процессе двигательной активности.

Поэтому решение этих задач требует отход от жесткой регламентации занятий, повышения их эмоциональности, поиска новых форм организации проведения занятий с использованием интерактивных методов обучения.

Цель – научно обосновать особенности использования интерактивных методов обучения на уроках физической культуры в начальной школе.

Материал и методы исследования. Исследования проводились в 31 заведении общего среднего образо-

вання Днепропетровской области.

В ходе исследования использовались следующие методы: анализ и обобщение научно-методической литературы, анкетирование, педагогический эксперимент.

Результаты. В ходе педагогического эксперимента обоснованы подходы к внедрению интерактивных методов обучения в процессе интегрированных уроков физической культуры в начальной школе в заведениях общего среднего образования Днепропетровской области. Опыт их проведения позволил выявить основные и специфические особенности внедрения интерактивных методов обучения на уроках физической культуры.

Определены специфические условия внедрения интерактивных методов для решения задач урока, раскрыты принципы развивающего обучения, представлены интерактивные методы, применение которых обусловлено спецификой основных частей урока физической культуры.

Выводы. Об эффективности использования интерактивных методов обучения на уроках физической культуры свидетельствуют результаты опроса учителей физической культуры, отметивших, что интерактивная деятельность предполагает организацию и развитие диалогового общения на всех этапах урока, способствующего взаимопониманию, взаимодействию, совместному решению задач урока. Учащиеся учатся критически мыслить, воспринимать осознанные решения, решать сложные проблемные задачи.

Проведенное анкетирование учителей физической культуры показало, что 76,8% считают, что внедрение интерактивных методов повышает качество учебной деятельности детей на уроках, влияет на формирование мотивации и интереса к занятиям физической культурой и спортом.

Ключевые слов: интерактивные методы, урок физической культуры, специфические условия обучения, младший школьный возраст, интегрированные уроки.

Вступ. В умовах модернізації освіти здійснюється зміна освітньої парадигми: пропонується інший зміст, підходи, ставлення, поведінка, педагогічний менеджмент [1]. Розвиток школи, прогрес в окремих напрямках її роботи може здійснюватися тільки як інноваційний процес. Сучасна концепція фізичного виховання характеризується підвищенням освітньої спрямованості як фактора, який визнає умови для формування фізичної культури особистості школяра [5, 9, 20, 21].

Педагогічна діяльність повинна бути спрямована на використання комплексного підходу щодо викладання предмета фізична культура, який орієнтований на фізичний, інтелектуальний, духовний та естетичний розвиток дитини [22, 23].

Одним із підходів, який дозволяє максимально реалізувати освітні завдання є інтерактивне навчання – як спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, спосіб пізнання, який здійснюється у формі сумісної продуктивної діяльності, коли всі учасники взаємодіючі один з одним обмінюються інформацією,

спільними зусилля вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і свою особисту поведінку [8].

Інтерактивна педагогічна взаємодія характеризується високою інтенсивністю спілкування учасників, комунікацією, зміною та різноманітністю видів, форм, прийомів своєї діяльності [29].

З психологічної точки зору в основі інтерактивного навчання знаходиться психологія людських взаємовідносин і взаємодій, яка включає обмін інформацією не тільки учнів з вчителем, та і між собою [27].

Необхідно намагатись створювати такі умови навчальної діяльності, які сприяють формуванню пізнавальної активності та підвищенню інтересу до навчання.

Як зазначають науковці, активізації навчальної діяльності учнів сприяє застосування інтерактивних методів, які дозволяють вирішувати такі завдання: активне включення кожного учня в процес засвоєння навчального матеріалу, підвищення пізнавальної мотивації, навчання навикам успішного спілкування, розвиток навичок самостійної діяльності,

виховання лідерських якостей, вміння працювати з командою і в команді, брати на себе відповідальність за спільну та особисту діяльність для досягнення результату [3, 16, 18].

Інтерактивні методи навчання формують нову позицію в учня – бути активним учасником освітнього процесу. Інтерактивні методи вимагають активності та різноманітної діяльності школярів. Освітня активність самих методів побудована на практичній спрямованості, різних комунікаціях, діалозі, використанні знань та досвіду школярів [6].

Внутрішній зміст активних методів полягає в створенні за їх допомогою вільної творчої атмосфери, наповнення кожної дії учасників сенсом, розумінням та мотивацією, залученням в загальну усвідомлену роботу всіх учасників освітнього процесу, забезпечення самостійності в постановці цілей, визначення шляхів їх досягнення, організації командної роботи та побудові суб'єкт-суб'єктних відносин [2].

Особливе місце в системі шкільного навчання займає молодший шкільний вік, оскільки

він виступає основним періодом набуття соціального досвіду, зокрема, інтенсивно формуються інтереси, потреби, покращуються пізнавальні здібності дитини. Заняття з фізичної культури мають великий потенціал для формування не тільки рухової сфери людини, а й духовної, особистісної і соціальної [13, 14, 26, 28].

Використання інтерактивних методів на уроках фізичної культури з дітьми молодшого шкільного віку спрямоване на задоволення інтересів особистості дитини, розкриття її потенціалу, внутрішніх резервів здоров'я, створення умов для самореалізації в процесі рухової активності [5].

Тому розв'язання цих завдань потребує відмови від жорстокої регламентації занять, підвищення їх емоційності, пошуку нових форм організації проведення занять з використанням інтерактивних методів навчання.

Мета дослідження – науково обґрунтувати особливості використання інтерактивних методів навчання на уроках фізичної культури в початковій школі.

Матеріал і методи дослідження: дослідження проводились в 31 закладі загальної середньої освіти Дніпропетровської області. В ході дослідження використовувались такі методи: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, анкетування, педагогічний експеримент.

Результати дослідження. В процесі педагогічного експерименту нами обґрунтовані підходи до впровадження інтерактивних методів навчання під час проведення інтегрованих уроків фізичної культури в початковій школі в закладах загальної середньої освіти Дніпропетровської області. Значний практичний досвід їх впровадження дозволив визначити основні та специфічні особливості використання інтерактивних методів навчання на уроках фізичної культури.

Ефективність процесу та ре-

зультатів навчання з використанням інтерактивних методів визначається тим, що їх розробка заснована на ґрунтовній психолого-методичній базі. Можна відмітити дві складові – структуру та зміст. За змістом використовуються методи, які забезпечують активність та різноманітність навчальної діяльності школярів. За структурою методи поділяються на логічно пов'язані фази та етапи. Кожен етап має своє функціональне навантаження, свої цілі та завдання. Фази та етапи забезпечують цілісність та систематичність освітнього процесу.

Розробка уроків починається з чіткого визначення завдань: збереження та покращення фізичного стану дитини, формування рухових вмінь і навичок, розвиток фізичних якостей, розвиток творчих здібностей учнів, активізація мислення дітей, розвиток пізнавальних інтересів, здійснення міжпредметних зв'язків, виконання вимог Типової освітньої програми початкової освіти.

Методика розробки інтегрованих уроків з використанням інтерактивних методів передбачає:

1. Визначення рівня розвитку дітей, класу в цілому (в тому числі їх якостей і здібностей).

2. Визначення довгострокових, термінових завдань і способів їх вирішення.

3. Визначення часу, який повинен витратити учень на засвоєння різних видів діяльності і особливостей рухової діяльності.

4. Залучення батьків.

5. Врахування інтересів і потреб учнів.

Вчитель повинен вміти: підбирати методи в залежності від теми занять; здійснювати навчання рухових вмінь і навичок, використовуючи сюжетно-образне викладання; створювати позитивний емоційний фон.

Кожне заняття повинно орієнтуватися на основну мету – формування і розвиток особистості дитини і бути завершеним, логіч-

но пов'язаним з попередніми і наступними заняттями.

Завдання педагога полягає у створенні адекватних умов для впровадження інтерактивних методів для максимально можливого розвитку здібностей дитини, формування у неї внутрішнього психологічного спокою і впевненості у своїх силах.

Сучасні дослідження показують, що дитина не може постійно знаходитися у ситуації отримання готових знань. Вона хоче і вміє, якщо її навчити, бути активною, самостійною в навчально-пізнавальній діяльності. Дитина виступає і формується в ній як особистість. Для цього батьки, вчителі повинні заохочувати її у навчанні, підтримувати успіхи і не акцентувати увагу на невдачах.

Створенню умов для розвитку особистості в процесі уроку фізичної культури сприяє:

- можливість реалізації принципу розвиваючого навчання, яке передбачає наявність у дітей не стільки певних спеціальних знань та умінь, скільки більш складних форм розумової аналітико-синтетичної діяльності, вищого рівня розвитку емоційно-вольових якостей, самостійності, працездатності;

- урахування психофізіологічних особливостей розвитку дитини, при цьому слід враховувати, що центральним показником розумового розвитку у дітей молодшого шкільного віку є сформованість образного мислення, в основному наочно-образного.

При проведенні інтегрованих уроків ми дотримувались принципів розвиваючого навчання до яких віднесли наступні:

- ставлення до учня як до суб'єкта будь-якого виду діяльності; педагог повинен повністю признати за дитиною право на особисту думку та індивідуальну лінію розвитку;

- формування суб'єкт-суб'єктного стилю взаємовідношень учня з однолітками та ви-

кладачами, яке можливо на основі розвитку діалогового способу виконання навчальних завдань;

- організація активної взаємодії учнів з однолітками і створення ситуації взаємозбагачення;

- включення учнів у творчу діяльність і розвиток їх творчих здібностей;

- побудова навчання з опорою на ігрові форми, що підвищує зацікавленість і полегшує засвоєння навчального матеріалу.

Застосування інтерактивних методів базується на специфічних принципах (Л.Д. Глазиріна, В.А. Овсянкін, 1999):

- фасцінації (зачарованість) – спеціально організований вербальний вплив, який передбачає зменшення витрати значущої інформації для сприйняття дітьми, управління процесом занять та досягнення результативності у всіх сферах реалізації оздоровчої, виховної та освітньої програми;

- синкретичності – це встановлення у руховій сфері синкретичних зв'язків, за допомогою яких дитина усвідомлює значення фізичних вправ.

- творчої спрямованості – це створення дитиною нових рухів, які засновані на використанні її рухового досвіду і наявності мотиву, який спонукає до творчої діяльності. Виконання рухів, вирішення проблемних ситуацій піднімають настрій.

Характерною особливістю інтегрованих уроків є повна відсутність механічної системи виконання рухів і рухових дій, присутня висока емоційність, отримання великого обсягу знань.

Вплив заняття на дітей має бути достатньо різнобічним в освітньому, оздоровчому та виховному напрямках. Особливу увагу треба приділяти активності, самостійності, відповідальності і творчому підходу до занять.

Застосування інтерактивних методів сприяє цілеспрямованому формуванню знань, яке повинно здійснюватися за допомогою роз-

витку в учнів творчої активності в процесі інтегрованої діяльності, що включає в себе і пізнання, і спілкування, і гру, і посилену працю, а також передбачає внутрішнє прагнення до активної участі у навчальному процесі, пошук дитиною самостійних шляхів вирішення проблем, активної її участі у навчальній діяльності [13].

Інтегровані уроки проводяться у взаємозв'язку з іншими предметами: українська мова, хореографія, мистецтво, «Я досліджую світ», математика.

Вчитель повинен спланувати систему власних дій організаційно-методичного характеру – підготовку інвентаря та обладнання, підбір методів організації, визначення фізичного навантаження, оцінку результатів діяльності, акцентуючи увагу на позитивних якостях та досягненнях учнів, на задоволенні їх потреби в самоствердженні та спілкуванні.

Підготовка вчителя до уроку передбачає розробку плану-конспекту уроку. До основних вимог плану-конспекту інтегрованого уроку можна віднести визначення: назви теми, мети і завдань, змісту ходу уроку, перелік інтерактивних методів, які застосовуються в кожній частині уроку.

При розробці плану-конспекту слід враховувати, для якої вікової групи він призначений, рівень інтелектуальної та фізичної підготовленості дітей, спрямованість заняття.

Назва теми уроку визначається вчителем згідно з програмним матеріалом. Основну увагу слід приділяти руховій діяльності в процесі проведення уроку – це різноманітні фізичні вправи, рухливі та народні ігри, елементи хореографії, танці, естафети тощо.

У ході уроку нами використовувались наступні інтерактивні методи навчання: інформаційне повідомлення, міні-лекції, «мозковий штурм», аналіз історій та ситуацій, інтерактивні презентації, рольові ігри, запитання та відпо-

віді, дебати, рухливі ігри. Основними формами роботи є групова, індивідуальна, робота в парах.

Використання даних методів в навчальному процесі обумовлено специфікою запропонованої теми, метою, завданнями, основними засобами, які забезпечують високий рівень знань, необхідних навичок і вмінь вчителів фізичної культури.

Всі інтерактивні методи навчання, які використовуються протягом уроку повинні відповідати логіці побудови уроку. Для кожного етапу та частин уроку застосовуються відповідні методи, які дозволяють ефективно відпрацьовувати конкретні завдання.

Підготовча частина включає організуючі та установчі дії: загальну розминку, послідовну активізацію функціональних систем організму, спеціальну розминку, яка забезпечує специфічну оптимальну роботу всіх систем організму.

Дуже важливо раціонально застосовувати методи в залежності від частини уроку. Так, наприклад, на початку уроку важливо налагодити контакт з учнями, забезпечити позитивні настрій та атмосферу. Для цього можна використати такі методи, як «Ланцюжок», «Привітання»: учасники вітаються один з одним за руку, але не просто так, а фантазуючи при цьому. Рукостискання – це символічний жест відкритості та доброї волі. Важливо, що при цьому відбувається контакт очима – це сприяє виникненню близькості та позитивної внутрішньої установки.

Метод «Привітайся ліктями»: привітати якомога більше членів групи, назвавши своє ім'я та торкнувшись один одного ліктями, що сприяє створенню неформальної обстановки на початку уроку та встановленню контакту між учнями.

Ефективний метод «Компліменти», який дозволяє не лише з'ясувати настрій, психологічний стан учнів, а й покращити його,

створити ситуацію успіху. Вчитель запитує дітей, як вони почувуються, і просить їх підняти картку, колір якої відповідає їх настрою. Інтерпретація кольорів, наприклад: оранжевий колір означає задоволений, радісний і т.д. Після цього вчитель засвідчує, що настрої у групі різні і пропонує покращити його, зробивши сусідові по парі компліментів.

Метод «Познайомся з іграшкою» заснований на створенні ігрової обстановки на уроці, що забезпечує візуалізацію, підвищує інтерес у молодших школярів.

Основна частина спрямована на розвиток рухових якостей, підвищення рівня функціональних систем організму, навчання руховим діям, використовуючи сюжетно-образне викладання.

Метод інформаційного повідомлення – це група найпростіших елементів за допомогою яких можна надати інформацію щодо історії виду спорту, яким займаються діти, видатних спортсменів, правил змагань тощо.

Також для ознайомлення з різними видами спорту, вивчення техніки виконання фізичних вправ доцільно використовувати метод презентацій. Презентація (від англ. presentation) – один з засобів надання інформації з використанням мультимедійних засобів. Для дітей молодшого шкільного віку підготовка презентацій потребує застосування цікавої інформації, супроводження візуальними образами, спрямованими на формування інтересу і мотивації до занять фізичною культурою і спортом.

В основній частині уроку для більш якісного і усвідомленого оволодіння технікою виконання фізичних вправ нами було запропоновано використання методу «Аналіз історій і ситуацій». За допомогою цього методу можна проводити аналіз і формувати виконання рухових дій, формувати можливі шляхи для вдосконалення, спеціальні вправи та ігрові дії

для покращення техніки виконання вправ, підбирати спеціальні та ігрові вправи.

Для дітей молодшого шкільного віку ефективним є використання методу «Асоціацій», який дозволяє задіяти обране мислення, пам'ять в процесі рухової діяльності. Наприклад, назвати асоціації з фізичними вправами, які виконують учні.

Заключна частина вирішує завдання відновлення організму після фізичних навантажень, зниження м'язової напруги.

Для з'ясування виконання завдань уроку в заключній частині застосовували методи «Дерево очікувань», «Дерево бажань». Використання даних інтерактивних методів передбачало визначення в ході опитування дітей їх очікувань від уроку та побажань на наступний урок.

Створення атмосфери постійного психологічного комфорту, підтримки, на нашу думку, має велике значення у вирішенні проблеми формування стійкого інтересу до занять фізичною культурою та спортом і вимагає комплексу певних заходів з боку вчителя, таких, як різні форми організації занять, творчі та цікаві домашні завдання.

Для визначення ефективності використання інтерактивних методів на уроках фізичної культури нами було проведено анкетування 86 вчителів фізичної культури, які викладають в початковій школі. Слід відзначити, що 76% зазначають, що застосування інтерактивних методів сприяло покращенню якості проведення уроків, а саме – підвищилась активність та інтерес дітей до уроку фізичної культури; 46,7% вчителів відмітили, що найбільш ефективно використовувати інтерактивні методи в підготовчій і заключній частинах уроку, що дає можливість покращити емоційний стан дітей. У 30,6% вчителів виникали труднощі при застосуванні інтерактивних методів в основній частині

уроку для покращення виконання техніки фізичних вправ, 68,5% засвідчили про відсутність мультимедійних засобів, що обмежує можливість застосування інтерактивних методів.

Анкетування показало, що 76,8% педагогів вважають, що впровадження інтерактивних методів вплинуло на покращення якості спілкування між дітьми і вчителем, формування лідерських якостей, вміння працювати в команді, розвиток навичок самостійної діяльності.

Дискусія. Завданнями сучасної теорії та практики навчання є створення таких умов навчальної діяльності, яка сприяє формуванню пізнавальної активності учнів, намагання отримувати нові знання і вміння для їх використання в подальшій практичній діяльності та різних життєвих ситуаціях. На жаль, сьогодні в педагогічній діяльності не в повній мірі використовуються сучасні методи навчання. У значній кількості вчителів домінують традиційні методи навчання, а учні є пасивними учасниками навчальної діяльності. Психолого-педагогічний аналіз традиційних методів і форм організації та проведення занять в закладах освіти показав, що в навчальному процесі переважно використовується репродуктивний метод для оволодіння навчальним матеріалом [8].

Існує інша позиція вчених, які зазначають, що впровадження інтерактивних методів впливає на підвищення якості навчального процесу, покращення міжособистісних відносин, які характеризуються спільною інтелектуально-духовно-практичною дією людей, коли мобілізуються та узгоджено працюють внутрішні сили кожного з учасників освітнього процесу [3, 9, 11, 17].

В сучасній педагогічній практиці проводиться велика кількість досліджень, яка присвячена науковому обґрунтуванню методологічних підходів щодо впрова-

дження інтерактивного навчання в навчальний процес закладів загальної середньої освіти. Проведені дослідження, які стосуються особливостей використання інтерактивних методів на уроках фізичної культури [12, 24].

Наші дослідження дозволили визначити організаційно - методичні особливості проведення інтегрованого уроку фізичної культури з використанням інтерактивних методів з дітьми молодшого шкільного віку.

Визначено специфічні умови впровадження інтерактивних методів для вирішення завдань уроку, розкриті принципи розвиваючого навчання, представлені інтерактивні методи, застосування яких обумовлено специфікою основних частин уроку фізичної культури.

Про ефективність використання інтерактивних методів навчання на уроках фізичної культури

свідчать результати опитування вчителів фізичної культури, які зазначили, що інтерактивна діяльність передбачає організацію і розвиток діалогового спілкування на всіх етапах уроку, що сприяє взаєморозумінню, взаємодії, сумісному вирішенню завдань уроку. Учні навчаються критично мислити, приймати усвідомлені рішення, вирішувати складні проблемні завдання.

Висновки: 1. Сучасна концепція фізичного виховання характеризується підвищенням освітньої спрямованості для формування фізичної культури особистості школяра. Одним із підходів, який дозволяє якісно вирішувати освітні завдання є інтерактивне навчання, що сприяє підвищенню пізнавальної активності, формуванню інтересу та мотивації дітей до занять фізичною культурою і спортом, створенню умов для самореалізації в процесі рухової діяльності.

2. В ході педагогічного експерименту нами були обґрунтовані підходи до впровадження інтерактивних методів навчання в процесі інтегрованих уроків фізичної культури в початковій школі. Визначено організаційно - методичні особливості проведення інтегрованого уроку фізичної культури, специфічні умови впровадження інтерактивних методів для вирішення завдань уроку, застосування яких обумовлено специфікою основних частин уроку.

3. Проведене анкетування вчителів фізичної культури показало, що 76,8% вважають, що впровадження інтерактивних методів підвищує якість навчальної діяльності дітей на уроках, впливає на формування мотивації та інтересу до занять ФКіС.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Атаева Г.И., Турдиева Г.С. Общие проблемы мировой науки. Наука образование и культура. 2018. № 3 (27). С. 68-70.
2. Васильева И.В. Учебное сотрудничество на уроках. Авантаж. 2013. № 50. С. 18.
3. Двulichанская Н.Н. Интерактивные методы обучения как средство формирования ключевых компетенций. Наука и образование электронное научно-техническое издание. 2011. URL: <http://technomag.edu.ru/doc/172651>.
4. Жук А.И., Кашель Н.Н. Активные методы обучения в системе повышения квалификации педагогов : учеб.-метод. пособие. Мн. : Аверсэв, 2004. 336 с.
5. Інноваційні технології розвитку особистості : наук.-метод. посіб. Випуск 9/ за наук.ру.доктора педагогічних наук. Н.Б.Гонтатаровської Дніпро : ЛІРА, 2020, 202с.
6. Кашлев С.С. Технология интерактивного обучения : учеб.-метод. пособие. М. : Тетрасистемс, 2005. 35 с.
7. Королева Н.М., Головин А.А. Принципы активизации учебно-познавательной деятельности студентов. Курск: Курск. гос. техн. ун-т. 2010. С. 111-114.
8. Королева Н.М., Костерина И.В. Роль интерактивного обучения в современном образо-

References

1. Ataeva H.Y., Turdyeva H.S. General problems of world science. Nauka, obrazovanye y kultura. 2018. № 3 (27). S. 68-70. (in Russian).
2. Vasyleva Y.V. Learning collaboration in the classroom. Avantazh. 2013. № 50. S. 18. (in Russian).
3. Dvulichanskaia N.N. Interactive teaching methods as a means of forming key competencies. Nauka y obrazovanye : elektronnoe nauchno-tekhnycheskoe yzdaneye. 2011. URL: <http://technomag.edu.ru/doc/172651>. (in Russian).
4. Zhuk A.Y., Kashel N.N. Active teaching methods in the system of advanced training of teachers: ucheb.-metod. posobyе. Mn. : Aversev, 2004. 336 s. (in Russian).
5. Innovative technologies for the development of specialty: nauk.-metod. posib. Vypusk 9 ; za nauk. red. doktora pedahohichnykh nauk N.B. Hontatarovskoi Dnipro : LIRA, 2020, 202 s. (in Ukrainian).
6. Kashlev S.S. Interactive learning technology: ucheb.-metod. posobyе. M. : Tetrasystems, 2005. 35 s. (in Russian).
7. Koroleva N.M., Holovyn A.A. Principles of activation of educational and cognitive activity of students. Kursk : Kursk. hos. tekhn. un-t. 2010. S. 111-114. (in Russian).

- вании. URL: <https://cyberleninkaru/article/n/rol-interaktivnogo-obucheniya-v-sovremennom-obrazovanii/viewer>
9. Кривцова М.А., Интерактивные методы обучения физической культуре при подготовке специалиста. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/interaktivnye-metody-obucheniya-fizicheskoy-kulture-pri-podgotovke-spetsialista/viewer>
  10. Круцевич Т. Концепция системы физического воспитания в общеобразовательных школах. Теория і методика фізичного виховання і спорту. 2015. № 2. С. 72-80.
  11. Куликова Л.Н. Интерактивные методы в образовании: лично созидающие смыслы. Интерактивные методы в образовании: лично созидающие смыслы : сб. ст. Хабаровск. гос. пед. ун-та. Хабаровск, 2002. С. 138-141.
  12. Лисенко Л.Л. Технология внедрения интерактивных методов обучения в урок физической культуры. Современная система образования: опыт прошлого – взгляд в будущее : сборник материалов Ежегодной международной научно-практической конференции, посвященной Дню Учителя. Под общ. ред. С.С. Чернова. Новосибирск : Издательство ЦРНС, 2013. с. 22-27.
  13. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів : [монографія]. 3-є вид., перероб. та допов. Дніпропетровськ : Інновація, 2014. 372 с.
  14. Москаленко Н.В. Теоретико-методичні засади інноваційних технологій в системі фізичного виховання молодших школярів : автореф. дис. докт. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02, НУФВіСУ. К., 2009. 44 с.
  15. Москаленко Н.В., Власюк О.О., Степанова І.В., Шиян О.В. Інноваційні технології у фізичному вихованні школярів : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закладів]. Дніпропетровськ : Інновація, 2011. 238 с.
  16. Панина Т.С., Вавилова Л.Н. Современные способы активизации обучения : учебное пособие ; под ред. Т.С. Паниной. 4-е изд., стер. М. : Издательский центр «Академия», 2008. 176 с.
  17. Панфилова А.П. Инновационные педагогические технологии: активное обучение : учебное пособие. М. 2009. 192 с.
  18. Пометун О., Пироженко Л. Интерактивні технології навчання: теорія і практика. К. : 2002. 136 с.
  19. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87.
  20. Про Національну стратегію оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» : Указ Президента України від 9 лютого 2016 р. № 42, 2016.
  21. Про схвалення Концепції реалізації державної
  8. Koroleva N.M., Kosteryna Y.V. The role of interactive learning in modern education. URL: <https://cyberleninkaru/article/n/rol-interaktivnogo-obucheniya-v-sovremennom-obrazovanii/viewer>. (in Russian).
  9. Kryvtsova M.A. Interactive methods of teaching physical culture in the preparation of a specialist. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/interaktivnye-metody-obucheniya-fizicheskoy-kulture-pri-podgotovke-spetsialista/viewer>. (in Russian).
  10. Krutsevych T. The concept of the system of physical education in secondary schools. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu. 2015. № 2. S. 72-80. (in Ukrainian).
  11. Kulykova L.N. Interactive methods in education: personally creative meanings. Ynteraktyvnye metody v obrazovanny: lychno sozydaiushchye smysly : sb. st. Khabarovsk. hos. ped. un-ta. Khabarovsk, 2002. S. 138-141. (in Russian).
  12. Lysenko L.L. The technology of introducing interactive teaching methods into a physical education lesson. Sovremennaia sistema obrazovaniya: opyt proshloho – vzhlyad v budushchee : sbornyk materyalov Ezhegodnoi mezhdunarodnoi nauchno-praktycheskoi konferentsyy, posviashchennoi Dniu Uchytelia ; pod obshch. red. S.S. Chernova. Novosybyrsk : Yzdatelstvo TsRNS, 2013. s. 22-27. (in Russian).
  13. Moskalenko N.V. Physical education of young schoolchildren : [monohrafiia]. 3-ye vyd., pererob. ta dopov. Dnipropetrovsk : Innovatsiia, 2014. 372 s. (in Ukrainian).
  14. Moskalenko N.V. Theoretical and methodical ambush of innovative technologies in the system of physical education of young schoolchildren: avtoref. dys. dokt. nauk z fiz. vykh. i sportu : spets. 24.00.02, NUFViSU. K., 2009. 44 s. (in Ukrainian).
  15. Moskalenko N.V., Vlasiuk O.O., Stepanova I.V., Shyian O.V. Innovative technologies for physical education of schoolchildren : navch. posibnyk [dlia stud. vyshch. navch. zakladiv]. Dnipropetrovsk : Innovatsiia, 2011. 238 s. (in Ukrainian).
  16. Panyna T.S., Vavylova L.N. Modern Ways to Activate Learning: uchebnoe posobyie ; pod red. T.S. Panynoi. 4-e yzd., ster. M. : Yzdatelskyi tsentr «Akademyia», 2008. 176 s. (in Russian).
  17. Panfylova A.P. Innovative pedagogical technologies: active learning: uchebnoe posobyie. M. 2009. 192 s. (in Russian).
  18. Pometun O., Pyrozhenko L. Interactive learning technologies: theory and practice. K., 2002. 136 s. (in Ukrainian).
  19. About the approval of the Sovereign standard of postal illumination: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 liutoho 2018 r. № 87. (in Ukrainian).

- політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»: Розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. № 988 – р.
22. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (під керівництвом О.Я. Савченко). К., 2018. 29 с.
23. Типова освітня програма початкової освіти. Цикл І (1-2 класи) (під керівництвом Р.Б. Шияна). К., 2018. 29 с.
24. Хайитов Ж.Н., Использование инновационных методов обучения на уроках физической культуры. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-innovatsionnyh-metodov-obucheniya-na-urokah-fizicheskoy-kultury/viewer>
25. Chróinín D. Ní, Cosgrave C. Implementing formative assessment in primary physical education: teacher perspectives and experiences. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2013. №18. P. 219-233. Doi: 10.1080/17408989.2012.666787.
26. Cooper K.H., Greenberg J.D, D.M. Castelli, M. Barton, S.B. Martin, J.R. Morrow Jr. Implementing Policies to Enhance Physical Education and Physical Activity in Schools. *Research quarterly for exercise and sport*. 2016. Vol. 87. N. 2. P. 133-140.
27. Factsheets on health-enhancing physical activity in the 28 Member States of the European Union of the WHO European Region. Copenhagen : World Health Organization. Regional Office for Europe, 2015. 27 p.
28. Houlihan B., Green M. The changing status of school sport and physical education: explaining policy change. Workshop 16, Sport, Politics and Public Policy. Nicosia, Cyprus, April 25-30, 2006.
29. <https://www.planeta-kniga.ru/blog/interaktivnye-metody-obucheniya-v-nachalnoy-shkole/>
20. About the National strategy of health promotion activity in Ukraine for the period up to 2025 «Rukh activity – a healthy way of life – a healthy nation»: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 9 liutoho 2016 r. № 42, 2016. (in Ukrainian).
21. About the praise of the Concept of the implementation of the state policy in the sphere of reforming the global secondary education «New Ukrainian School»: Rozporiadzhennia KМУ vid 14 hrudnia 2016 r. № 988-r. (in Ukrainian).
22. Standard lighting program for foundations of central middle lighting (pid kerivnytstvom O.Ya. Savchenko). К., 2018. 29 s. (in Ukrainian).
23. Typical lighting program for post lighting. Cycle I (grades 1-2) (pid kerivnytstvom R.B. Shyiana). К., 2018. 29 s. (in Ukrainian).
24. Khaiytov Zh.N. The use of innovative teaching methods in physical education lessons. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-innovatsionnyh-metodov-obucheniya-na-urokah-fizicheskoy-kultury/viewer>. (in Russian).
25. Chróinín D. Ní, Cosgrave C. Implementing formative assessment in primary physical education: teacher perspectives and experiences. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2013. №18. P. 219-233. Doi: 10.1080/17408989.2012.666787.
26. Cooper K.H., Greenberg J.D, D.M. Castelli, M. Barton, S.B. Martin, J.R. Morrow Jr. Implementing Policies to Enhance Physical Education and Physical Activity in Schools. *Research quarterly for exercise and sport*. 2016. Vol. 87. N. 2. P. 133-140.
27. Factsheets on health-enhancing physical activity in the 28 Member States of the European Union of the WHO European Region. Copenhagen : World Health Organization. Regional Office for Europe, 2015. 27 p.
28. Houlihan B., Green M. The changing status of school sport and physical education: explaining policy change. Workshop 16, Sport, Politics and Public Policy. Nicosia, Cyprus, April 25-30, 2006.
29. <https://www.planeta-kniga.ru/blog/interaktivnye-metody-obucheniya-v-nachalnoy-shkole/>

Москаленко Наталія

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна
e-mail: moskalenkonatali2016@gmail.com, тел. +38(067)7922022
ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9162-5206>

Овчаренко Сергій

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна
e-mail: Sergey_dnepr2008@ukr.net, тел.. +380677846877
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4345-4021>

Решетилова Валерія

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна
e-mail: valerireshetilova@gmail.com

Михайленко Юлія

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна
e-mail: reshetilova.j@gmail.com

Полякова Антоніна

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна
e-mail: polakovaantonina303@gmail.com